

Sjefredaktør: Jens Olai Jenssen
Adm. direktør: Øivind Ludvigsen
Redaktører: Tonje S. Andersen
Arne Næss
Frode Klevrud

Oppland
ARBEIDERBLAD
Grunnlagt 1924

pressens faglige utvalg
PFU

Oppland Arbeiderblad arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonsledelsen. Pressens Faglige Utvalg er et klageorgan, oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.
Adr.: Prinsens gt. 1, pb 46 sentr. 0101 Oslo, tlf.: 22 40 50 40

LEDER

Nyskaping på Raufoss

Delene av Raufoss-industrien må gjennom en dramatisk og krevende omstillingsprosess. Produksjonen av biler stuper, og det er høyst usikkert hvor lenge krisetilstandene varer. Men når oppturen kommer får vi også krav om «grønne bilprodukter», fastslo konsernsjef Olav Vollidal i Kongsberg Automotive under Sillongen-konferansen torsdag. Og da vil lettvektsløsninger bli etterspurt, noe som gir nye store muligheter for bildelproduksjonen på Raufoss.

Flere bedrifter innenfor Raufoss Industripark går så det suser. Men i bildelproduksjonen er 400 permittert eller de har mistet jobben. De som rammes sliter tungt, naturlig nok. Samtidig er faren stor for at industrimiljøet skal miste spisskompetanse, og dermed svekke sin konkurransekraft når bilsalget tar seg opp igjen.

Krise skaper behov for endringer. Regjeringen har gitt både Innovasjon Norge og Norges forskningsråd mer penger. Og større kraft til å delta i nyskapende prosjekter, basert på kunnskap og kompetanse. Raufoss-industrien har et sterkt forskningsmiljø som står godt rustet til å løse på nye spennende prosjekter. Eller for å sitere toppsjefen i Norges forskningsråd, Arvid Hallen: «En akademisk utvikling av klyngen kan åpne nye forretningsområder». Han har et poeng.

Årets Sillongen-konferanse ble en viktig idédugnad for industriell utvikling i regionen, for å finne veier ut av krisen. Det finnes svært gode kunnskapsmiljøer i Innlandet. SIVA-direktør Harald Kjelstad, var spesielt opptatt av å kanalisere iverksetterkompetansen innenfor Raufoss-industrien til forsknings- og høyskolemiljøene i regionen. Som en kvalitet i et framtidig Innlandsuniversitet. Og som viktig strategi for nyskaping og næringsutvikling.

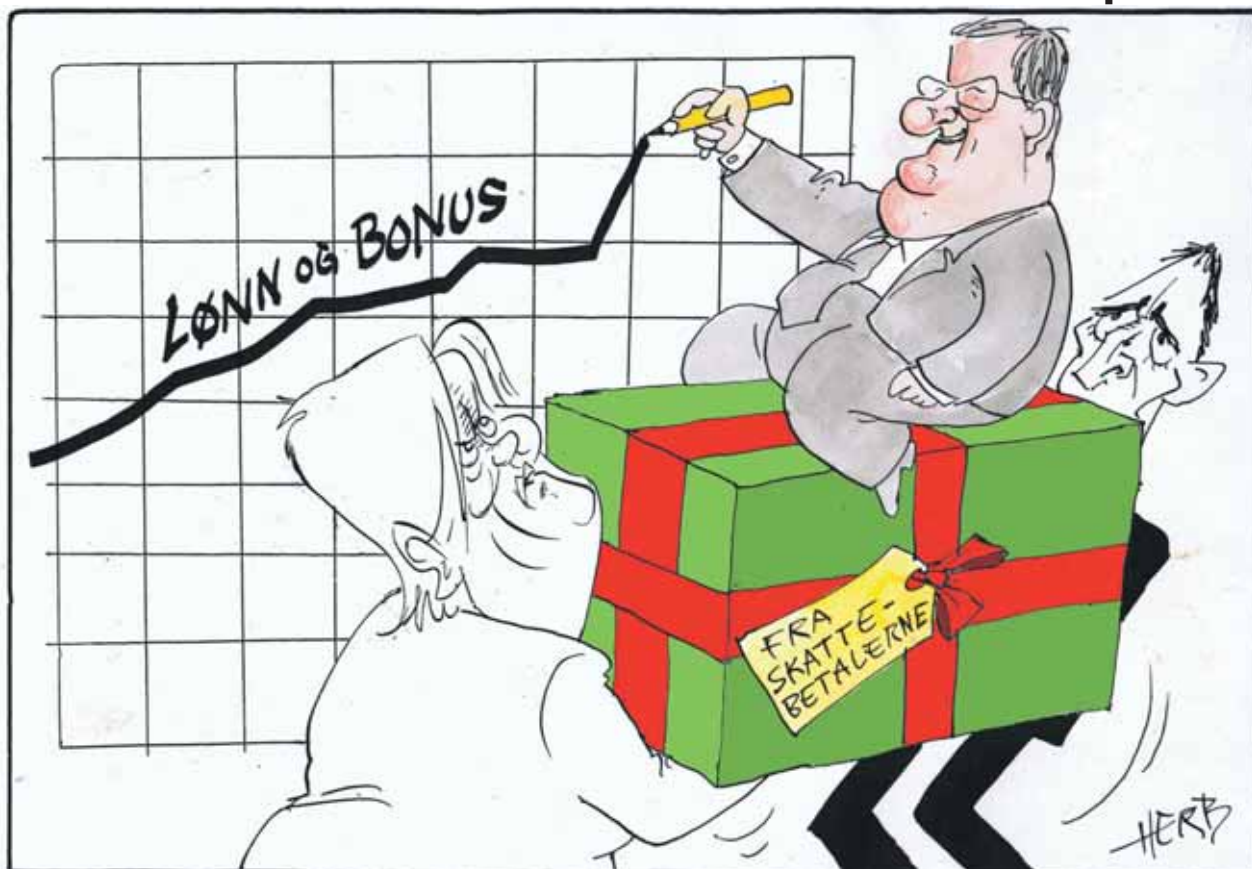
Regjeringens tiltakspakke mangler målrettede tiltak for industriell omstilling. Det beklager vi sterkt. Næringsminister Sylvia Brustad var opptatt av å «bygge bru over til ny virksomhet». Hun oppfordret folk i virkemiddelapparatet til å sette seg sammen, og finne løsninger. «Vi må bruke dagens ordninger mer fleksibelt», fastslo statsråden. Her ligger det en klar forpliktelse om mer penger, også til omstilling innen Raufoss-industrien.

Økt ledighet

Ledigheten øker kraftig, viser januar-tallene fra Nav. Veksten det siste året ligger på 20.500 personer, eller 46 prosent. Og det er unge menn i bygg og anlegg som rammes hardest.

Over 65 000 er i dag registrert ledige på landsbasis. Tallet vil trolig øke kraftig i månedene framover. Det vil åpenbart bli behov for flere statlige tiltakspakker.

Bankpakke

herb@oa.no

Nye roller i helsevesenet

Det er 113 år siden Wilhelm Conrad Röntgen oppdaget røntgenstrålene, og de mulighetene det ga for å kunne «se» inn i menneskekroppen. Oppdagelsen var sensasjonell, og Röntgen fikk Nobelprisen i fysikk for dette i 1901.

Sykehuset på Gjøvik fikk sitt første røntgenutstyr i 1941, og radiografutdanningen ved Høgskolen i Gjøvik (HiG) startet opp i år 2000. Teknologien innen billedannende diagnostikk har utviklet seg enormt siden Röntgens dager, og i dag brukes for eksempel både ultralyd, CT og MR på de fleste sykehus i Norge.

Med innføring av ny teknologi trenger man også personell til å håndtere den, og som en konsekvens vil også yrkesrollene i helsevesenet være i stadig utvikling. I januar 2009 uteksaminerte Høgskolen i Gjøvik åtte radiografer med videreutdanning innen abdominal ultralyd (undersøkelser av lever, nyrer etc.). Dette utfordrer den tradisjonelle rollefordelingen der radiografene har framstilt bildene, mens radiologene har «lest» og tolket dem.

Med denne videreutdanningen vil radiografene i tillegg til å ta bildene, også ta del i beskrivelsen av dem. Dette er kontroversielt, og det er uenighet også blant radiologer om dette er et positivt trekk eller ikke.

Noe av bakgrunnen for å videreutdanne radiografer innen ultralyd

er at Innlandet mangler radiologer. Denne mangelen forsterkes ved at ny teknologi, nye måter å ta bilder av menneskekroppen på kombinert med nye behov, genererer et stadig økende antall diagnostiske bilder.

– Det blir derfor viktig å utnytte radiografenes kompetanse og erfaring på dette området. Leger kan også ta feil, derfor vil mange hevde at en slik utnyttelse av radiografenes kompetanse, ved at flere øyne tas i bruk, også bidrar til en sikrere diagnostikk, understreker førsteamanuensis ved seksjon for radiografi og helseteknologi ved HiG, Dag Waaler.

Forskning fra England understøtter dette synet.

En frykt i helsevesenet, uansett profesjon, er å stille en friskmeldingsdiagnose på en pasient som er syk. Dette kalles en falsk-negativ diagnose. Når flere leger er skeptiske til at radiografene skal få en utvidet rolle i også å beskrive undersøkelser, har det gjerne en sammenheng med denne frykten.

Radiologer har en lang spesialistutdanning, og erfaringen til leger er unik. Derfor er det naturlig at mange spør seg om radiografene, som har betraktelig mindre utdanning enn legene, klarer å stille riktige diagnoser. Samtidig er det nærliggende å stille spørsmålet om noen radiologer også frykter at ultralyd som diagnostisk metode vil miste status overfor for eksempel CT og MR, ved at mindre

utdannede yrkesgrupper får en utvidet rolle innen ultralyd.

I denne diskusjonen er det viktig å understreke at det er legene som fortsatt vil ha det avgjørende ordet i diagnosen til pasienten. Radiografene skal ikke bli «mini-radiologer». Radiografens nye rolle vil være å beskrive undersøkelsene på delegert oppgave for en erfaren radiolog, som så vil stille diagnosen ut fra dette. Denne praksisen med delegerte oppgaver til radiografer er utbredt i England, Nederland og USA. Erfaringer ved Princess Royal University Hospital i London viser at innføring av beskrivende radiografer i samarbeid med radiologer gir pasientene raskere svar og en bedret diagnostikk. (Hold Pusten nr. 5 2008).

Delegering av oppgaver i helsevesenet er ikke nytt, i mange år har sykepleiere med spesialistutdanning fått delegerte oppgaver fra leger, for eksempel innen anestesi. Slike rolleutvidelser og differensiering av arbeidsoppgaver er ofte knyttet til utnyttelse av ny teknologi.

Rollen til radiografene vil også utvikle seg i samme retning, spørsmålet er bare hvor raskt utviklingen går. For når alt kommer til alt så er det viktigste at pasienten får en sikker diagnose og riktig behandling så fort som mulig.

HiG-RAPPORT

Maria Lillemoen, informasjonskonsulent ved Høgskolen i Gjøvik: